

TAAALONTWIKKELING

schriftelijke taalvaardigheid Nederlands

TOsn2

Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen

- 2.5-12j Genieten van voorlezen
- 2.5-12j Exploreren van een ruime variatie aan tekstmateriaal
- 4-6j Doen alsof je (voor)leest - leesrichting ontdekken en ervaren
- 4-6j Letters waarnemen en er zich over verwonderen - letters onderscheiden van andere tekens - een letter herkennen tussen andere letters en woorden - verschillen en gelijkenissen ontdekken tussen geschreven letters onderling en tussen geschreven en gedrukte letters
- 4-6j Ervaren dat letters corresponderen met klanken - enkele letters kunnen verklanken - ervaren en inzien dat er conventies bestaan bij geschreven taal
- 6-12j Genietend lezen
- 6-12j Begrijpen wat je leest
- 7-10j Afhankelijk van de leesvaardigheid en van de context een voor hen bestemde tekst hardop, fluisterend of stil lezen
- 10-12j Zinnen als een geheel lezen - leesgedrag afstemmen op alle leestekens en op de betekenis - teksten in een verantwoord tempo lezen
- 10-12j Een voor hen bestemde tekst stil lezen - een voorbereide tekst expressief hardop lezen

LIST (Lezen IS Top !)

Praktijkvoorbeeld VBS De Blokkentoren

LIST staat voor 'Leesinterventie voor scholen met een totaalbenadering' of ook wel voor 'Lezen IS Top'. Het is een onderzoeks- en begeleidingsproject onder leiding van Thoni Houtveen (lector 'Geletterdheid' aan de Hogeschool Utrecht)

DOEL VAN LIST

- **Bevorderen van het leesplezier**
 - De leesmotivatie laten toenemen.
 - Leerlingen vlotter laten lezen.
- **Leerlingen laten lezen met meer leesbegrip.**

WERKING IN DE PRAKTIJK

Hoeveel keer wordt er gelezen ?

1^e leerjaar wordt later besproken.

2 ^e leerjaar	<ul style="list-style-type: none">• 4x per week deelnemen aan LIST (hardop of stil)• 1x per week stillezen in eigen klas	KLASDOORBREKEND (vanaf febr. komen hier ook leerlingen bij uit L1)
3 ^e en 4 ^e leerjaar	<ul style="list-style-type: none">• 4x per week deelnemen aan LIST (hardop of stil)	
5 ^e en 6 ^e leerjaar	<ul style="list-style-type: none">• 3x per week stillezen in eigen klas	

Opbouw mini-les (telkens 25 à 30 min.)

1) Groep(en) **HARDOP LEZEN**

- zwakkere groep : echolezen, koorlezen, fluisterend lezen,flitskaarten, dominokaarten zoeken, duolezen, ...
- Sterkere groep:

- 5 min. : de leerkracht omschrijft het doel, leest een passend stukje voor uit een boek en laat de leerlingen het doel zoeken.
- De lln. lezen hardop (wijzen elkaar bij).
- Evaluatie van de mini-les. (meestal mondeling, kan schriftelijk)

De leerkracht begeleidt bij het lezen. (observeren en bijsturen)

2) Groep(en) **STILLEZEN**

- 5 min. : de leerkracht omschrijft het doel, leest een passend stukje voor uit een boek en laat de leerlingen het doel zoeken.
- De lln. lezen stil.
- Evaluatie van de mini-les. (meestal mondeling, kan schriftelijk)

De leerkracht leest zelf stil of houdt leesgesprekjes.

Voorlezen van de leerkracht tijdens de aanbeng van de mini-les

Mondelinge taalvaardigheid Nederlands

TOmn1

Een mondelinge boodschap verwerken

- Informatie herkennen en selecteren (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)
- 2.5-12j Via modeling kennismaken met luisterstrategieën: • voorspellen • visualiseren • verbinden met voorkennis over het onderwerp • nadenken over woordbetekenissen • terugblikken • begrip controleren • het luisterdoel voor ogen houden • ...
- 4-7j Verwerken van boodschappen binnen het hier-en-nu zonder (audio)visuele ondersteuning en van boodschappen buiten het hier-en-nu met (audio)visuele ondersteuning:
 - meervoudige instructies met talige of mentale reactie
 - gesloten en open vragen over voorkeuren en intenties, over ervaringen en belevingen, over gevoelens, over situaties, over handelingen en over voorwerpen
 - uitleg over feiten en gebeurtenissen en over regels en afspraken
 - allerlei muzische en multimediale boodschappen binnen de leefwereld
- 4-7j Verwerken van informatie uit eenvoudige verhalen met weinig (audio)visuele ondersteuning en uit verhalen met complexere verhaallijn(en) met veel visuele ondersteuning door: • de bedoelingen en het plan van de personages te ontdekken • de verhaallijn(en) te ontdekken en reconstrueren
- 7-9j Verwerken van steeds complexere boodschappen waarvan het onderwerp bekend is door: • tweezijdig (kijk)luisteren: de leerling kan vragen om herhaling, om een trager spreektempo, om uitleg bij zaken die hij niet begrijpt • eenzijdig kijkluisteren: de leerling maakt gebruik van een combinatie van woord en beeld, maar kan niet interageren met de boodschap(per)
- 7-9j Met hulp van de leraar luisterstrategieën steeds strategischer inzetten:
 - verbinden met voorkennis over tekstsoort of teksttype • een schema maken op basis van de boodschap • vragen bedenken bij de boodschap • luistergedrag afstemmen op het luisterdoel • samenvatten • ...

Voorbeelden van mini-les (afhankelijk van groep)

- Wie speelt mee in jouw verhaal ?
- Wie is het hoofdpersonage ? Wat weet je erover ? (Beschrijf, stukje voorlezen en buur of klas raadt , Tekenen, speciale kenmerken ,...)
- Beschrijf de gevoelens van het hoofdpersonage.
- Waar speelt het verhaal zich meestal af ? (Beschrijf, teken, ...)
- Zoek enkele moeilijke woorden op (noteer, voorleggen aan buur of aan de klas, opzoeken, ...)
- Welke gevoelens komen voor in je boek ? (stukje voorlezen, ...)
- Hoe reageren anderen op bepaalde gevoelens ?
- Rol van de illustraties
- Geef een voorbeeld van fantasie in je boek
- Hoe en waarom kies ik een boek : flap, tekeningen, auteur, korte inhoud, moeilijkheidsgraad , ...
- Raadsels lezen en oplossen
- Moppen lezen
- Boekje lezen gevolgd door kahootquiz
- Toneellezen
- Reclame maken
- ...

Werken met soorten boeken

- Stripverhalen (werken met beeldsignalen, dialoog uitbeelden met 2 , ...)
- **Informatieve boeken** (wat leerde ik bij , vreemde plaatsen en deze situeren, nieuw woord en omschrijven , ...)

Hier worden meerdere zill-doelen nagestreefd uit het domein 'Oriëntatie en ontwikkeling op de wereld'.

- Kranten
- **Toneeltjes**

Talige grondhouding

Mondeling en schriftelijk willen en durven communiceren en het nut daarvan inzien

Bereid zijn om taal correct, verzorgd en gepast te gebruiken

Mondelinge taalvaardigheid Nederlands

Een mondelinge boodschap overbrengen

- 2.5-4j Zich begrijpelijk uitdrukken (verbaal én non-verbaal), eventueel met ondersteuning
- 4-7j Zich vlot en verstaanbaar uitdrukken - praten in volzinnen - ervaren dat mimiek, lichaamstaal en intonatie een rol spelen bij het overbrengen van een boodschap
- 9-12j Spreekgemak ervaren

- Werken met boeken van een bepaalde auteur
- Werken rond een thema

VOOR het lezen

- Boeken IN STILTE kiezen d.m.v. de vijfvingertest
- 2 boeken klaarleggen
- Leesmapje klaarleggen

T0sn3

Een schriftelijke boodschap overbrengen

- Informatie overzichtelijk neerschrijven (in aantekeningen, antwoorden, oproepen, instructies, formulieren, correspondentie)
- 2.5-12j Via modeling kennismaken met schrijfstrategieën:
 - voorkennis over het onderwerp oproepen
 - materiaal verzamelen dat je nodig hebt om de boodschap over te brengen
 - de inhoud van de boodschap vooraf bedenken
 - de manier waarop je zal 'schrijven' vooraf bedenken
 - het schrijfdoel voor ogen houden
 - ...
- 7-9j Boodschappen schrijven met
 - afgebakende zinnen
 - duidelijke chronologie
 - relatie tussen beeld en tekst
 - steeds minder typische spreektaal

- Is persoonlijk en van elke leerling apart.
- Bevat de inventaris van wat het kind leest.
- Geeft een overzicht van wat het kind leest voor de juf.
- Kan de neerslag bevatten van de mini-les. (1^e leerjaar ook creatief schrijven)
- Bevindingen van de leerling.
- Einde van het jaar : lievelingsboek

MIJN BOEK	kleur van boek	Uit ?
Titel :		☐ boek uitgelezen ☐ boek niet uitgelezen
Auteur :	aantal blz.	Leuk ?
blz.	

LIST in eerste leerjaar : vanaf februari

AVI-start + M3 (advies van juf)		volledig L1	met volledig 1 ^e leerjaar		
1 ondersteund klassikaal lezen : -voorlezen of -koorlezen of -duo-lezen <i>Dit kunnen teksten uit de methode zijn.</i> 15 à 20 min.	2 schrijven (uit de teksten van blok 1) : -inoefenen van lettercombinaties -woordaspecten die nieuw zijn 10 min.	3 duo-lezen dezelfde teksten gebruiken als in blok 1 Dit blok kan verplaatst worden naar een ander moment op de dag. 15 min.	4 STILLEZEN (fluisterend lezen, bijwijzen) in zelfgekozen boekje (2 ^e boekje ligt klaar VOOR de les) <i>Leerkracht leest zelf ook.</i> STILTE !!! 10 min.	5 CREATIEF SCHRIJVEN -begin zeer geleid (woordspinnen) - korte reactie op het boek. -Begin : eerst laten vertellen, dan schrijven. 10 min.	5 Voorlezen door de juf Dit blok kan verplaatst worden naar een ander moment op de dag. 15 min.
Blokken na elkaar		kan apart	Blokken na elkaar		kan apart

Op de niet-LIST-dag (dag waarop L3 en L4 niet lezen) blijven de goeie lezers in de klas (L1 en L2) en krijgen meer tijd voor stillezen of worden lettercombinaties of nieuwe woordaspecten ingeoeffend met iedereen.

Evaluatie van de mini-les

De lln. maken het doel van de mini-les duidelijk met voorbeelden uit hun eigen leesboek. Ze doen dit zittend op hun plaats of vooraan in de klas (eigen keuze).

MONDELINGE TAALVAARDIGHEID NEDERLANDS

Een mondelinge boodschap overbrengen

- Informatie overzichtelijk weergeven (in beschrijvingen, instructies, vragen, antwoorden)
- 2.5-4j Zich begrijpelijk uitdrukken (verbaal én non-verbaal), eventueel met ondersteuning
- 2.5-12j Via modeling kennismaken met spreekstrategieën:
 - voorkennis over het onderwerp oproepen
 - materiaal verzamelen dat je nodig hebt om de boodschap over te brengen
 - de inhoud van de boodschap vooraf bedenken
 - de manier waarop je zal spreken vooraf bedenken
 - het spreekdoel voor ogen houden
 - ...
- 4-7j Zich vlot en verstaanbaar uitdrukken - praten in volzinnen - ervaren dat mimiek, lichaamstaal en intonatie een rol spelen bij het overbrengen van een boodschap
- 7-9j Boodschappen overbrengen met
 - gepaste woordkeuze en correcte zinsbouw
 - duidelijke chronologie
 - lichaamstaal of beeldende elementen ter ondersteuning van de boodschap
- 7-9j Inzetten van spreekstrategieën op initiatief van en met hulp van de leraar: - ideeën genereren - informatie verzamelen in functie van de boodschap - spreekgedrag afstemmen op het spreekdoel - de verwachtingen van de luisteraar(s) inschatten - hulpbronnen inschakelen om de spreekopdracht voor te bereiden of uit te voeren - eigen boodschappen beoordelen naar vorm en inhoud - ...

HET LEESJAAR BIJ ONS

- Auteurslezingen of lezing door een illustrator : eigen organisatie of georganiseerd door de plaatselijke bibliotheek.
Tijdens een periode worden boeken gelezen van één bepaalde auteur.
Een boek van deze auteur kan voorgelezen worden.

Kim Krabeels

Guy Didelez

Oriëntatie op de samenleving

OWsa2

Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe mensen in hun levensonderhoud voorzien

- 7-10j Ervaren, onderzoeken en illustreren:
 - hoe mensen meestal betaald worden voor hun werk
 - dat er ook arbeid geleverd wordt die geen inkomen oplevert
 - hoe in een aantal samenlevingen kinderarbeid nog steeds voorkomt/gangbaar is
 - hoe specifieke beroepen ook specifieke vaardigheden vergen

Mondelinge taalvaardigheid Nederlands

T0mn1

Een mondelinge boodschap verwerken

- Informatie herkennen en selecteren (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)
- 2.5-12j Via modeling kennismaken met luisterstrategieën:
 - voorspellen
 - visualiseren
 - verbinden met voorkennis over het onderwerp
 - nadenken over woordbetekenissen
 - terugblikken
 - begrip controleren
 - het luisterdoel voor ogen houden
 - ...
- 7-9j Verwerken van steeds complexere boodschappen waarvan het onderwerp bekend is door:
 - tweezijdig (kijk)luisteren: de leerling kan vragen om herhaling, om een trager spreektempo, om uitleg bij zaken die hij niet begrijpt
 - eenzijdig kijkluisteren: de leerling maakt gebruik van een combinatie van woord en beeld, maar kan niet interageren met de boodschap(per)
- 7-9j Met hulp van de leraar luisterstrategieën steeds strategischer inzetten:
 - verbinden met voorkennis over tekstsoort of teksttype
 - een schema maken op basis van de boodschap
 - vragen bedenken bij de boodschap
 - luistergedrag afstemmen op het luisterdoel
 - samenvatten
 - ...

- Voorleesweek (wordt gepromoot door VCOV in de loop van november)
Ouders en grootouders komen een half uurtje voorlezen voor een groepje kinderen. Zowel grootouders als kinderen vinden dit een zalig moment.

-Over de middag : kans tot lezen in de leeskeet (strips)

- **Gedichtenweek** : Tijdens deze week speciale aandacht besteden aan het lezen van allerlei gedichten, gedichtenbundels, ... (school- en klasniveau) Activiteiten rond één gedicht of rond een soort gedichten. Gedichten rond een thema (schoolniveau en klasniveau).

Mondelinge taalvaardigheid Nederlands

 T0mn1

Een mondelinge boodschap verwerken

- Informatie herkennen en selecteren (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)
- 2.5-12j Via modeling kennismaken met luisterstrategieën: • voorspellen • visualiseren • verbinden met voorkennis over het onderwerp • nadenken over woordbetekenissen • terugblikken • begrip controleren • het luisterdoel voor ogen houden • ...
- 7-9j Verwerken van steeds complexere boodschappen waarvan het onderwerp bekend is door: • tweezijdig (kijk)luisteren: de leerling kan vragen om herhaling, om een trager spreektempo, om uitleg bij zaken die hij niet begrijpt • eenzijdig kijkluisteren: de leerling maakt gebruik van een combinatie van woord en beeld, maar kan niet interageren met de boodschap(per)
- 7-9j Met hulp van de leraar luisterstrategieën steeds strategischer inzetten: • verbinden met voorkennis over tekstsoort of teksttype • luistergedrag afstemmen op het luisterdoel ...

Taalbeschouwing Nederlands

 T0tn2

Nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken

- Klank en rijm
- Klank en rijm > 2.5-12j Experimenteren met klankgroepen, klanken en rijm
- Klank en rijm > 4-12j Klanken waarnemen en zich er over verwonderen:
 - de uitspraak van klanken
 - de plaats van klanken in woorden
 - klanken in verschillende talen, in standaardtaal en in dialecten
- Klank en rijm > 5-9j Woorden die hetzelfde klinken (rijm) onderzoeken, en daarbij de term 'rijm' kennen en gebruiken
- Klank en rijm > 9-12j Klanken bespreken en vergelijken, daaruit besluiten trekken en deze toepassen in gevarieerde contexten (bijvoorbeeld in functie van werkwoordspelling, van expressief taalgebruik ...)
- Klank en rijm > 9-12j Klanken en klankcombinaties onderzoeken die voorkomen in de standaardtaal, in dialecten en in andere talen, en daarbij de term 'uitspraak' kennen en gebruiken

-
- Jeugdboekenweek : activiteiten zelf te organiseren of i.s.m. de plaatselijke bib of met andere scholen of ...
 - Deelname aan poëziesterren
 - Maandelijkse bibbezoeken
 - ...

Aanvullende bij LIST : SAMEN LEZEN (duolezen met verschillend niveau)

Talige grondhouding

TOtg4

Mondeling en schriftelijk willen en durven communiceren en het nut daarvan inzien

TOtg5

Bereid zijn om taal correct, verzorgd en gepast te gebruiken

Mondelinge taalvaardigheid Nederlands

TOMn2

Een mondelinge boodschap overbrengen

- Spontaan vertellen (over gevoelens, ervaringen, gedachten, handelingen, verwachtingen)
- 2.5-4j Zich begrijpelijk uitdrukken (verbaal én non-verbaal), eventueel met ondersteuning
- 4-7j Zich vlot en verstaanbaar uitdrukken - praten in volzinnen - ervaren dat mimiek, lichaamstaal en intonatie een rol spelen bij het overbrengen van een boodschap
- 9-12j Spreekgemak ervaren

SERV3

Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel

- 5-12j Gericht samenwerken in duo of kleine groep - iets aan elkaar kunnen uitleggen - voorstellen formuleren om tot een gezamenlijk antwoord te komen bij vragen

SERV4

Bewust sociale rollen opnemen die zowel het individueel als het groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten

- Leiding geven
- Leiding geven > 4-8j Correct informatie (door)geven bij een opdracht - organiseren wat een kleine groep leeftijdsgenoten kan doen in een bepaalde speelhoek of bij een taak - aan anderen tonen hoe iets goed kan uitgevoerd worden - controleren of anderen zich aan de regels en afspraken houden

IVzv5

Op een constructieve manier met feedback omgaan

- 2.5-12j Waardevolle en effectieve feedback waarderen
- 2.5-12j Aanwijzingen en correcties van begeleiders aanvaarden en opvolgen
- 4-12j Op basis van waardevolle feedback van anderen het eigen handelen bijsturen - gepast reageren op aanwijzingen, correcties en kritiek
- 8-12j Taakgebonden feedback geven aan en ontvangen van leeftijdsgenoten

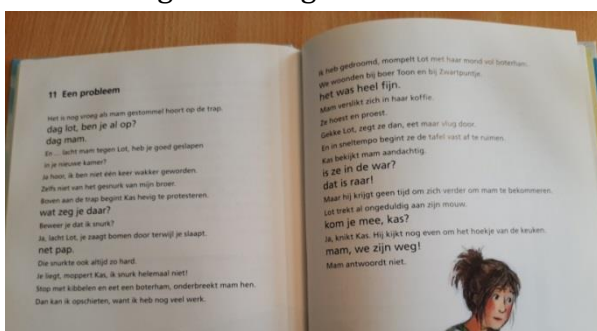

RKvm1

Zich bemind weten zoals men is, vertrouwwol openstaan voor de toekomst, in ontmoeting treden met het christelijk geloven in een liefhebbende God

- Kleuter: Basisvertrouwen ervaren en ontwikkelen > Ervaren en beleven van basisvertrouwen: veiligheid, geborgenheid, aanvaarding ... > 2.5-6j Vertrouwen ervaren door bevestiging in hun kunnen en zijn

- Klasdoorbrekend met L2, L3 en L4 (vanaf febr. met knappe lezers van L1 erbij)
- Aangepaste leesboekjes
- 2 kinderen van verschillend leesniveau (verschillen minstens 2 niveaus)
- Bijwijzen door niet-lezer
- Praten met elkaar over het leeswerk.
- Eigen mening over de inhoud van een tekstdeel.

DOEL: Het technisch hardoplezen van de stillezers op peil houden,

bijsturen.